11.1.2021

Eduskunta, maa- ja metsätalousvaliokunta

LAUSUNTO:

Meidän metsämme -kansalaisliikkeen lausunto kansalaisaloitteesta

”Lakialoite avohakkuiden lopettamiseksi valtion mailla”

Kansalaisaloitteessa laiksi avohakkuiden kieltämiseksi valtion eli Metsähallituksen hallinnoimissa metsissä on kyse meidän kaikkien kansalaisten yhteisesti omistamista metsistä. Vaihtoehdoksi avohakkuille aloitteessa esitetään metsien pitämistä jatkuvasti puustoisina, eli jatkuvaa kasvatusta. Laki sallisi poikkeuksia esimerkiksi vakavissa tuhotapauksissa.

Valtion metsät sijaitsevat pääosin suhteellisen ankarissa luonnonoloissa Pohjois-Suomessa. Ne ovat siksi hyvin herkkiä voimaperäisen käsittelyn, kuten avohakkuun, aiheuttamille haitallisille muutoksille, ja niitä pitäisi käsitellä erityisen hellävaraisesti.

Haastattelututkimusten mukaan kansalaisten 2/3 määräenemmistön ylittävä osuus ei halua, että metsäekosysteemejä hävitetään avohakkuulla. Metsiä toivotaan hoidettavan metsätalouden alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti tavalla, joka mahdollistaa puuntuotannon ohella metsän käytön myös muihin tarkoituksiin, kuten ulkoiluun, retkeilyyn, marjastukseen, sienestykseen, luontomatkailuun, terveyden vaalimiseen ja pohjoisessa myös poronhoitoon. Myös aineettomat arvot, kuten sosiaaliset ja kulttuuriset seikat, tulee ottaa huomioon. Avohakkuu tuhoaa nämä mahdollisuudet, sillä sen seurauksena metsäekosysteemi siihen kuuluvine täysikokoisine puineen tuhoutuu pitkiksi ajoiksi.

Metsäluonnon monimuotoisuus on muun muassa avohakkuiden vuoksi vakavasti heikentynyt. Tämä ilmenee metsälajien uhanalaistumisena ja lopulta häviämisenä. Metsien merkitys jo pitkälle edenneen ilmastonmuutoksen hillitsemisessä on erittäin suuri. Tästä kaikesta kansalaiset ovat aidosti huolissaan. Demokraattisessa yhteiskunnassa päättäjien, niin virkamiesten kuin poliitikkojen, tulisi ottaa huomioon niin kansalaisten vaatimukset kuin alan viimeisin tutkimustieto.

Perinteisesti avohakkuut olivat 1928 lain mukaisesti kiellettyjä kaikissa metsissä. Vaikka laki oli voimassa vuoteen 1967 asti, sitä rikottiin erilaisten tilapäislakien ja lakia alempien määräysten

perusteella vuosikymmenten ajan. Näin meneteltiin, vaikka avohakkuille ei ollut silloin eikä vieläkään ole tieteellisesti kestäviä perusteluja.

Suomessa on toinenkin merkittävä, kansalaisten yhteisesti omistama metsäomaisuus. Kunnat omistavat metsiä, jotka sijaitsevat usein lähellä asutustaajamia ja ovat siten suhteellisen helposti kansalaisten saavutettavissa. Niitä käsitellään kuntalaisten toiveista ja tarpeista piittaamatta Metsähallituksen tapaan voimaperäisesti muun muassa avohakkuulla. Syynä on metsäammattilaisten liian kapea metsänhoidollinen näkökulma, jossa metsien monikäyttö ja maisematekijät jäävät huomiotta. Lakialoitetta tulisi samoilla perusteilla laajentaa sisältämään kuntien metsät.

Kansalaisaloitteen mukainen laki säilyttäisi metsät jatkuvasti puustoisina, vaikka niitä hakattaisiin jopa kasvua vastaava määrä. Taloutta viisaasti hoidettaessa ei hävitetä peruspääomaa. Kun puut hakattaisiin pääsääntöisesti jatkuvalla kasvatuksella vasta tukkipuun kokoisina ja käytettäisiin hiiltä pitkäaikaisesti sitoviin käyttötarkoituksiin kuten rakentamiseen, metsien omistajan eli valtion kantoraha- ja vientitulot kasvaisivat huomattavasti. Silti sahattaessa yli puolet tukista olisi sahaustähteenä käytettävissä vaikkapa sellun valmistukseen. Sellun tuotanto säilyisi siten lähes nykyisellä tasolla.

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja ekosysteemien suojelu on otettava kaikessa päätöksenteossa ja toiminnassa ensisijaiseksi lähtökohdaksi. Suomessa on noudatettava elonkirjon köyhtymisen pysäyttämiseen tähtäävää YK:n biologista monimuotoisuutta koskevaa yleissopimusta 1 (SopS 78/1994) ja edistettävä EU:n biodiversiteettistrategian 2030 tavoitteiden toteutusta, jossa määritetään suojelualueiden tavoitteeksi vähintään 30 prosenttia maa-alueista Euroopassa. Metsät ovat biodiversiteetin kannalta avainasemassa. Suojelualueverkosto on metsien suojelun ydintä. Metsiä on suojeltava vähintään 17 prosenttia kaikilla kasvillisuusvyöhykkeillä. Kaikki vanhat metsät, joissa puusto yli 140-vuotiasta on säästettävä hakkuilta. Laajat yhtenäiset metsäalueet sekä metsäalueiden kytkeytyneisyys on turvattava.

Perustuslain (11.6.1999/731) 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille.

Helsingissä, 11.1.2021

Meidän metsämme – työryhmä

Pertti Salolainen

Ulla Montin

Paula Lönnemo

http://meidanmetsamme.org #meidänmetsämme @MMetsämme